



KRAJOWA IZBA DIAGNOSTÓW LABORATORYJNYCH

Warszawa, dnia 5 października 2023 roku

Pan
Mateusz Chmielarz
Sekretarz Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych

Szanowny Panie Sekretarzu,

w związku z zapytaniem dotyczącym możliwości pełnienia przez diagnostów laboratoryjnych, prowadzących indywidualne lub grupowe praktyki diagnostów laboratoryjnych funkcji kierownika medycznego laboratorium diagnostycznego Dział Prawny Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych wskazuje co następuje.

Z dniem 10 listopada 2023 roku wejdą w życie przepisy ustawy z dnia 15 września 2022 roku o medycynie laboratoryjnej oraz ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej wprowadzające możliwość wykonywania działalności leczniczej przez diagnostów laboratoryjnych w formie jednoosobowej działalności gospodarczej jako indywidualna praktyka diagnosty laboratoryjnego, indywidualna praktyka diagnosty laboratoryjnego wyłącznie w zakładzie leczniczym na podstawie umowy z podmiotem leczniczym prowadzącym ten zakład, lub w formie spółki cywilnej, spółki jawnej albo spółki partnerskiej jako grupowa praktyka diagnostów laboratoryjnych¹.

Ustawa o działalności leczniczej przewiduje w art. 5 ust. 3 *Wykonywanie zawodu w ramach praktyki zawodowej nie jest prowadzeniem podmiotu leczniczego.*

Art. 19 b ust. 1 ustawy o działalności leczniczej wskazuje, jakie warunki musi spełniać diagnosta laboratoryjny w celu wykonywania zawodu w formie indywidualnej praktyki diagnosty laboratoryjnego: *„Diagnosta laboratoryjny wykonujący zawód diagnosty laboratoryjnego w ramach działalności leczniczej jako indywidualną praktykę diagnosty laboratoryjnego jest obowiązany spełniać następujące warunki:*

1) posiadać prawo wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego;

2) nie może być:

a) zawieszony w prawie wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego ani ograniczony w wykonywaniu określonych czynności zawodowych na podstawie art. 19 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz. U. poz. 2280),

b) ukarany karą zawieszenia prawa wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego,

c) pozbawiony możliwości wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego prawomocnym orzeczeniem sądu karnego zakazu wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego albo zawieszony w wykonywaniu zawodu diagnosty laboratoryjnego zastosowanym środkiem zapobiegawczym;

¹ Art. 5 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (tj. Dz. U. z 2023, poz. 991).



3) dysponować pomieszczeniem odpowiadającym wymaganiom określonym w art. 22, w którym będą udzielane świadczenia zdrowotne, wyposażonym w produkty lecznicze, wyroby medyczne, aparaturę i sprzęt medyczny, odpowiednie do rodzaju i zakresu udzielanych świadczeń zdrowotnych;

4) uzyskać wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;

5) zawrzeć umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w zakresie określonym w art. 25 ust. 1 pkt 1.

Zgodnie z art. 19b ust. 2 ustawy o działalności leczniczej *Diagnosta laboratoryjny wykonujący indywidualną praktykę diagnosty laboratoryjnego wyłącznie w zakładzie leczniczym na podstawie umowy z podmiotem leczniczym prowadzącym ten zakład jest obowiązany spełniać warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5.* Wskazany przepis pomija pkt 3 ustępu 1 w art. 19b ustawy o działalności leczniczej, co oznacza, iż diagnosta laboratoryjny wykonujący indywidualną praktykę diagnosty laboratoryjnego wyłącznie w zakładzie leczniczym nie musi dysponować pomieszczeniem, w którym będą udzielane świadczenia zdrowotne.

Zgodnie z art. 19b ust. 3 ustawy o działalności leczniczej *W ramach grupowej praktyki diagnostów laboratoryjnych świadczenia zdrowotne mogą być udzielane wyłącznie przez diagnostów laboratoryjnych będących wspólnikami albo partnerami spółki, o której mowa w art. 5 ust. 2 pkt 4 lit. b, spełniających warunki, o których mowa w ust. 1.*

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej *Kierownikiem laboratorium może być osoba, o której mowa w art. 4, posiadająca tytuł specjalisty w co najmniej jednej dziedzinie specjalizacji zgodnej z profilem laboratorium, zatrudniona na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.*

Zgodnie z definicją laboratorium zawartą w art. 2 pkt 1) lit b) ustawy o medycynie laboratoryjnej, laboratorium stanowi zespół *składników majątkowych, za pomocą którego diagnosta laboratoryjny wykonuje indywidualną praktykę diagnosty laboratoryjnego albo grupową praktykę diagnostów laboratoryjnych.*

Literalna (językowa) wykładnia art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej prowadzi do wniosku, że każde medyczne laboratorium diagnostyczne powinno zatrudniać kierownika laboratorium spełniającego łącznie następujące warunki:

1. posiadanie tytułu specjalisty w co najmniej jednej dziedzinie specjalizacji zgodnej z profilem laboratorium,
2. zatrudnienie na podstawie umowy o pracę,
3. zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wskazać należy, iż przywołany przepis art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej nie zawiera wyłączenia obowiązku zatrudnienia kierownika medycznego laboratorium na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, w przypadku wykonywania zawodu w ramach indywidualnej lub grupowej praktyki diagnostów laboratoryjnych. Ustawodawca nie uregulował ww. sytuacji w sposób odmienny, nie przewidział żadnych odstępstw od wprowadzonej zasady.

Analiza wprowadzonych instytucji prawnych w szczególności w postaci indywidualnej praktyki diagnosty laboratoryjnego wymusza jednak sięgnięcie do innych zasad wykładki – celowościowej i systemowej –



KRAJOWA IZBA DIAGNOSTÓW LABORATORYJNYCH

w celu próby zdekodowania zasad prowadzenia medycznego laboratorium diagnostycznego w świetle nowych regulacji ustawowych.

W odniesieniu do wykonywania indywidualnej praktyki zawodowej na własny rachunek (tj. nie w zakładzie leczniczym na podstawie umowy z podmiotem leczniczym prowadzącym ten zakład) uznanie, iż diagnosta prowadzący taką indywidualną praktykę miałby zatrudnić na umowę o pracę innego diagnostę, który będzie pełnił funkcję kierownika medycznego laboratorium diagnostycznego zdaje się być sprzeczne z wykładnią celowościową przepisów art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej w związku z art. 5 ust. 2 pkt) 4 ustawy o działalności leczniczej. Gdyby przyjąć tego rodzaju logikę to jej konsekwencją byłoby dopuszczenie do sytuacji, w której diagnosta laboratoryjny prowadzący indywidualną praktykę musiałby zatrudniać na umowę o pracę innego diagnostę laboratoryjnego, który pełniłby funkcję kierownika laboratorium. Byłby tym samym przełożonym diagnosty laboratoryjnego, który prowadzi indywidualną praktykę lekarską i go zatrudnia. Przywołanych przepisów nie można również wyklądać w ten sposób, aby wymagały od prowadzącego indywidualną praktykę diagnosty laboratoryjnego zawierania z samym sobą umowy o pracę na stanowisku kierownika laboratorium. Takie rozwiązanie byłoby sprzeczne z prawem, bowiem nie jest dopuszczalne, aby osoba prowadząca działalność gospodarczą zatrudniała samego siebie w ramach stosunku pracy.

Nadmienić należy, iż powyższe uwagi stanowią efekt wykładni celowościowej przytoczonych wyżej norm prawnych i odnoszą się wyłącznie do wymogu zatrudnienia kierownika laboratorium w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę. Podkreślić należy, iż wymóg dotyczący posiadania specjalizacji zgodnej z profilem laboratorium winien być spełniony z uwagi na konieczność dochowania wymogów merytorycznych dla osoby pełniącej funkcję kierownika laboratorium. Spełnienie tych wymogów, które związane są z koniecznością realizacji obowiązków kierownika medycznego laboratorium diagnostycznego ustawodawca wiąże z posiadaniem przez diagnostę laboratoryjnego tytułu specjalisty.

Powyższe stanowi pogląd na temat stosowania wskazanych norm prawnych wypracowany po dokonaniu wykładni celowościowej i systemowej wskazanych przepisów. Powyższe nie wynika wprost z przepisów prawa i prowadzi do wniosku o zasadności podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu uregulowania tych kwestii.

W odniesieniu do pełnienia funkcji kierownika medycznego laboratorium diagnostycznego w ramach zakładu leczniczego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej wskazać należy, iż przepis art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej znajdzie bezpośrednie zastosowanie i nie będzie podlegał wykładni celowościowej. W odniesieniu do laboratoriów funkcjonujących w zakładach leczniczych podmioty lecznicze posiadają możliwość zatrudnienia kierownika laboratorium na podstawie umowy o pracę, wobec czego brak jest możliwości uznania, iż wymóg przewidziany w art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej miałby zostać zniesiony dla takich podmiotów.

W konsekwencji należy uznać, iż w przypadku wykonywania indywidualnej praktyki diagnosty laboratoryjnego w zakładzie leczniczym wyłącznie na podstawie umowy z podmiotem leczniczym prowadzącym ten zakład nie jest możliwe pełnienie funkcji kierownika laboratorium pozostającego w strukturze tego podmiotu leczniczego. Odmienna interpretacja pozostawałaby w sprzeczności z treścią art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej.



KRAJOWA IZBA DIAGNOSTÓW LABORATORYJNYCH

Odmienne należy jednak ocenić sytuację, gdy diagnosta laboratoryjny będzie jednocześnie wykonywał indywidualną praktykę diagnosty laboratoryjnego na własny rachunek i będzie zatrudniony na podstawie umowy o pracę w podmiocie leczniczym. Takiej sytuacji nie można wykluczyć, gdyż nie jest prawnie zabroniona sytuacja, w której dana osoba będzie zatrudniona na podstawie umowy o pracę i jednocześnie będzie prowadzić jednoosobową działalność gospodarczą.

Inną kwestią jest ocena efektywności jednoczesnego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i prowadzenia działalności gospodarczej. Niezbędne jest bowiem, aby funkcja kierownika laboratorium była sprawowana w sposób realny i w wymiarze czasu zapewniającym praktyczną realizację obowiązków kierownika, o których mowa w art. 21 ustawy o medycynie laboratoryjnej. Celem regulacji z art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej (określającej wymóg zatrudnienia kierownika w pełnym wymiarze czasu pracy, na umowę o pracę) było zapewnienie rzeczywistego nadzoru kierownika laboratorium nad pracą laboratorium. Nadzór ten ma być sprawowany w ramach stosunku pracy oraz w ramach czasowych odpowiadających pełnemu wymiarowi czasu pracy. Jak bowiem wynika z uzasadnienia projektu ustawy o medycynie laboratoryjnej: „Funkcję kierownika laboratorium można będzie pełnić w pełnym wymiarze godzin pracy w jednym laboratorium. W związku z tym, optymalne działanie laboratoriów w sposób bezpośredni przełoży się na bezpieczeństwo i wiarygodność wyników badań, a w konsekwencji na jakość udzielanych świadczeń, jak również przyniesie wymierne korzyści finansowe.”.

Ustawa nie zakazuje wprost pełnienia funkcji kierownika w jednym laboratorium na podstawie umowy o pracę oraz jednoczesnego wykonywania indywidualnej praktyki zawodowej na własny rachunek. Kwestią, która ogranicza osobę decydującą się na taką formę wykonywania zawodu są wymogi dotyczące podstawy prawnej zatrudnienia, wymiaru czasu pracy kierownika laboratorium oraz funkcji jaką kierownik ma spełniać. Jeśli wykonywanie indywidualnej praktyki zawodowej na własny rachunek nie koliduje z wykonywaniem funkcji kierownika laboratorium w pełnym wymiarze czasu pracy na umowę o pracę w laboratorium należy skłonić się do stanowiska, że nie jest to sytuacja prawnie niedozwolona. Jednak wymaga to od diagnosty laboratoryjnego każdorazowej oceny sytuacji czy jest w stanie prawidłowo i rzetelnie wykonywać funkcję kierownika łącząc ją z wykonywaniem indywidualnej praktyki zawodowej na własny rachunek oraz wymaga dostosowania wymiaru tych czynności do pełnowymiarowego zatrudnienia jako kierownik laboratorium.

Jednocześnie należy zasygnalizować potrzebę inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do zmiany przepisów w celu umożliwienia diagnostom laboratoryjnym wykonującym zawód w formie indywidualnej praktyki diagnosty laboratoryjnego wyłącznie w zakładzie leczniczym pełnienie funkcji kierownika laboratorium. Podkreślić należy, iż brak jest merytorycznego uzasadnienia wyłączenia w omawianym przypadku możliwości pełnienia funkcji kierownika laboratorium. Zaznaczyć jednak należy, iż aktualna treść art. 10 ust. 1 ustawy o medycynie laboratoryjnej w powiązaniu z art. 5 ust. 2 pkt 4 ustawy o działalności leczniczej nie pozwala na odmienną interpretację tego przepisu.

W imieniu Działu Prawnego
Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych
Adwokat Aleksandra Dyrerowicz

Zastrzeżenie:

Krajowa Izba Diagnostów Laboratoryjnych nie jest podmiotem dokonującym wiążącej wykładni przepisów prawa, zaś przedstawiona opinia stanowi pogląd na temat obowiązujących przepisów prawa w kontekście przedstawionego stanu faktycznego.